

ΒΟΗΘΕΙΑ, ΟΙΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΤΕΣ ΠΑΛΙ! ΟΙ ΠΟΙΝΙΚΟΙ ΚΩΔΙΚΕΣ ΣΕ ΝΕΕΣ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΕΣ...

Κώστας Παπαδάκης

Η εξαγγελθείσα νομοθετική μεταρρυθμιστική απόπειρα του Υπουργού Δικαιοσύνης αποτελεί την έκτη κατά σειρά μετωπική επιδρομή στο νομοθετικό χώρο του ουσιαστικού και δικονομικού ποινικού δικαίου από την κυβέρνηση της Ν.Δ. από το 2019 μέχρι σήμερα : Οι ν. 4637/2019, 4855/2021, 4908/2021, 4947/2022 και 4985/2022, αλλά και άλλοι (ενδεικτικά : ν. 4689/2020, 4703/2020, 4937/2022, 4995/2022), έχουν προκαλέσει σοβαρά πλήγματα στις θεσμοθετημένες ελευθερίες και δικαιώματα και σοβαρή οπισθοδρόμηση σε κατακτήσεις αγώνων δεκαετιών. Έχω αναφερθεί σε αναλυτική μου αρθρογραφία σε όλα αυτά στον αντίστοιχο χρόνο.

Όπως συνήθως, αντίστροφα μικρός με τον χρόνο εργασίας της νομοπαρασκευαστικής επιτροπής είναι ο χρόνος διαβούλευσης που παρέχεται, παρά το γεγονός ότι με το νομοθέτημα επιχειρείται για πολλοστή φορά δομική επέμβαση σε θεμελιώδεις έννοιες και διατάξεις, ιδίως του Π.Κ., που μάλιστα ορισμένες από αυτές αποδομούν πλήρως την βασική κατεύθυνση του νέου Π.Κ. (ν. 4619/19), που εκείνος εμφανίστηκε ως προϊόν μακρόχρονων διαβουλεύσεων και εκσυγχρονισμού του Ποινικού Κώδικα μετά από 70 χρόνια. Οι πολιτικές σκοπιμότητες που εμφανίζονται ως μεταρρυθμιστικές φιλοδοξίες κάθε Υπουργού και Κυβέρνησης έχουν οδηγήσει κάθε λίγο και λιγάκι στην τροποποίηση όλων των κωδίκων, νομοθετημάτων μακράς πνοής κατά τον προορισμό τους που η σύνταξή τους παλιότερα σηματοδοτούσε τον καρπό μιας μακρόχρονης προσπάθειας νομικών επιτελείων και σήμερα έχουν καταντήσει περιοδικές εκδόσεις εκπλήρωσης πρόσκαιρων πολιτικών σκοπιμοτήτων, στη διαρκή μεταβολή του νομικού καθεστώτος, που σε συνδυασμό με τα συνεχή ζητήματα διαχρονικού δικαίου, την πολυνομία και την έλλειψη πραγματικής κωδικοποίησης υποβαθμίζουν την ίδια την απονομή του δικαίου και καθιστούν μαρτυρική τη δικηγορία. Όμως συμβάλλουν στην ιδεολογική και επικοινωνιακή λειτουργία της ποινικής νομοθεσίας, την οποία επιχειρούν να νομιμοποιήσουν ως μέσο καταστολής της εξουσίας και να απαλλάξουν την τελευταία από τις ταξικές και διαχρονικές της ευθύνες για τις κοινωνικές

αιτίες που οδηγούν στην παραβατικότητα αλλά και αυτό που έχει επιλέξει να ορίζει ως παραβατικότητα.

ΑΠΟΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ...

Όσον αφορά και το συγκεκριμένο νομοσχέδιο δεν θα χρειαστεί μεγάλη προσπάθεια για να αντιληφθεί οποιοδήποτε σχετικός αναγνώστης του, ότι η βασική φιλοσοφία από την οποία διέπεται επί της αρχής η σύλληψη των ρυθμίσεων του νομοσχεδίου, πηγάζει από την πεποίθηση της αναντιστοιχίας των ποινών και των ποινικών αριθμήσεων προς όφελος των δραστών ως αιτίες για την αύξηση της εγκληματικότητας, πράγμα το οποίο άλλωστε ακούμε καθημερινά σε όλα τα Μ.Μ.Ε. από βουλευτές της κυβέρνησης, αλλά και δημοσιογράφους των ίδιων απόψεων, καθώς και εκπροσώπους συνδικαλιστές της αστυνομίας που συμμετέχουν σε κάθε σχετική τηλεοπτική εκπομπή.

Πάντα κάποιος που αποφυλακίστηκε και εγκληματίστηκε θα αποτελεί το αρχέτυπο για την συνολική προσομοίωση της εικόνας στον κανόνα που στρεβλά διαμορφώνεται,, αφού καμία στατιστική ανάλυση και επεξεργασία δεν επιβεβαιώνει ότι η πλειοψηφία των υποκειμένων ομοίων ρυθμίσεων συμπεριφέρεται παραβατικά, ώστε να δικαιολογείται η συνολική αντιμετώπιση του ζητήματος με σκλήρυνση και αυστηροποίηση των ποινών και των προϋποθέσεων της υφ όρον απόλυσης. Η γενικευμένη αντιμετώπιση μεμονωμένων παραβατικών συμπεριφορών με συνολική αυστηροποίηση όμως δεν είναι παρά η συνειδητή επιλογή της συλλογικής ευθύνης στο νομοθετικό επίπεδο, επιλογή αντίθετη με τη θεμελιώδη αρχή της ατομικής ευθύνης στο ποινικό δίκαιο.

Και η απόδοση της εγκληματικότητας στις χαμηλές ποινές αποπροσανατολίζει από τα κοινωνικά αίτια, τα οποία την γεννούν, ενισχύει τον κυρίαρχο ρόλο των κατασταλτικών δυνάμεων εγκαθιστώντας τις ως αναγκαίες στην καθημερινή ζωή του πολίτη, συμβάλλουν στην ανοχή των αυθαιρεσιών και των παραβιάσεων και κυρίως απαλλάσσουν την πολιτική εξουσία και την άρχουσα τάξη από τις ευθύνες για την εκτεταμένη φτώχεια, περιθωριοποίηση, εγκληματοποίηση της μετανάστευσης και των αντιστάσεων που αποτελούν τις κύριες αιτίες της παραβατικότητας.

Ανάλογη επικοινωνιακή προτεραιότητα επιβάλλει τις τροποποιήσεις στις διατάξεις εμπρησμού δασών : Υπηρετεί την διαχρονική αποπροσανατολιστική και πάντα αναπόδεικτη ρητορική όλων των κυβερνήσεων ότι για τα δάση που καίγονται κάθε χρόνο φταίνε κάποιοι σατανικοί εμπρηστές, πράχτορες κ.λπ. (το 2023 και πρόσφυγες !!!) και όχι η εγκληματική πολύπλευρη εγκατάλειψή τους που διαμορφώνει αντικειμενικές συνθήκες ξηρασίας και

υπερθέρμανσης και τα καθιστά εύφλεκτη ύλη σε οποιαδήποτε ανάφλεξη.

Η ΣΙΩΠΗΡΗ ΑΝΑΚΛΗΣΗ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΞΑΓΓΕΛΙΑΣ...

Ωστόσο η επίσημη εξαγγελία του νομοσχεδίου ξεκινάει με μια μεγάλη έκπληξη:

Από το κείμενο που δόθηκε στις 28.11.2023 στην δημοσιότητα από το Υπουργείο Δικαιοσύνης με τον τίτλο «Σύνοψη Βασικών Σημείων των νέων διατάξεων Ποινικού Κώδικα και του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας», απουσιάζει η εξαγγελθείσα και ιδιαίτερα προβαλλόμενη ως πρώτη μεταρρύθμιση στους τίτλους και τα πρωτοσέλιδα των δημοσιευμάτων, επαναφορά του αυτεπάγγελτου της ποινικής δίωξης τραπεζικών στελεχών για οικονομικά αδικήματα αντί της κατ' έγκληση που ισχύει τώρα και η οποία, όπως είναι γνωστό, αποτέλεσε την πρώτη κοινοβουλευτική γκάφα του νέου – μη εκλεγμένου βουλευτή – Υπουργού Δικαιοσύνης, ο οποίος απέδωσε τη νομοθετική αλλαγή αυτής στον ΣΥ.ΡΙΖ.Α., ενώ την είχε πραγματοποιήσει η κυβέρνηση της Ν.Δ. με το άρθρο 12 παρ. 3 του ν. 4637/2019, το οποίο τροποποίησε ανάλογα το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 405 ΠΚ. Έτσι, λοιπόν, παρά την διαφήμιση στην οποία συνέβαλαν δεόντως τα παπαγαλάκια της προπαγάνδας του Υπουργείου Δικαιοσύνης, η «μεταρρύθμιση» αυτή, που εμφανίστηκε ως κορωνίδα του νέου νομοσχεδίου, λείπει από το σημείωμα σύναψης.

Τι συνέβη άραγε; Εξέφρασε αντιρρήσεις η Ένωση Ελληνικών τραπεζών η η ΤτΕ ; Μήπως τα διάφορα κέντρα εξουσίας της Ε.Ε. ; Η πρόκειται απλά για αβλεψία ;

ΟΠΙΣΘΟΔΡΟΜΗΣΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΕΣ...

Όσον αφορά τις επιμέρους διατάξεις, όπως περιλαμβάνονται στο σημείωμα υπό τον τίτλο «Σύνοψη βασικών σημείων των νέων διατάξεων του Ποινικού Κώδικα και του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας» ακολουθεί μια «κατ' άρθρο» πρώτη – εκ των πραγμάτων όχι ακόμα σε βάθος αν θεωρηθεί ότι χρειάζεται – κριτική σε κάθε επιμέρους σημείο.

Τα σημεία προηγούνται και παρατίθενται με πλάγια γράμματα :

- Από κανόνας, γίνεται εξαίρεση η αναστολή της ποινής για πλημμελήματα. Θα μπορεί να χορηγηθεί σε ποινές φυλάκισης έως ένα έτος, όταν οι αμετάκλητες προηγούμενες καταδίκες δεν υπερβαίνουν το ένα έτος.

Η σκοπιμότητα ομολογείται ευθέως: Με τις ρυθμίσεις για τα πλημμελήματα, η κυβέρνηση της Ν.Δ. ανοίγει διάπλατα τις φυλακές για να πολλαπλασιάσει τον πληθυσμό τους,

διατεινόμενη ότι με αυτόν τον τρόπο θα λύσει το ζήτημα της εγκληματικότητας.

-Έκτιση ποινών με εναλλακτικούς τρόπους κοινωφελούς εργασίας ή μετατροπής της ποινής σε χρήμα (η οποία επανέρχεται) για ποινές φυλάκισης έως 2 έτη.

-Πραγματική έκτιση μέρους της ποινής έως 6 μήνες για ποινές φυλάκισης από 2 έως 3 έτη.

-Πραγματική έκτιση σε σωφρονιστικό κατάστημα για ποινές άνω των 3 ετών.

Οι ρυθμίσεις για πραγματική έκτιση μέρους της ποινής για πλημμέλημα έως 2-3 έτη και ολόκληρης για ποινές άνω των τριών ετών :

α) Κινούνται στον δρόμο που άνοιξε ο ΣΥ.ΡΙΖ.Α. και η πομπώδης νομοπαρασκευαστική του επιτροπή δυστυχώς με το νέο Ποινικό Κώδικα (ν. 4619/2019), ο οποίος ουσιαστικά καθιέρωσε την υποχρεωτική έκτιση μέρους ποινής για πλημμελήματα, καταργώντας (άρθρο 99 Π.Κ.) την αναστολή σε ποινές 3-5 ετών.

β) Καταργούν στην πράξη την αποποινικοποίηση εκατοντάδων πλημμεληματικών πράξεων που ύστερα από απαίτηση του προοδευτικού νομικού κόσμου είχε επιτευχθεί με σωρεία ειδικών νόμων αλλά και με το νέο Ποινικό Κώδικα (κατάργηση πταισμάτων, κατάργηση αδικημάτων Κ.Ο.Κ., χρεών σε ασφαλιστικά ταμεία για στο Δημόσιο για μικρά ποσά, κ.λ.π).

γ) Στην πραγματικότητα, η επαναφορά της δυνατότητας φυλάκισης για πλημμελήματα επιβεβαιώνει την κατασταλτική φιλοσοφία της κυβέρνησης και ακυρώνει στην πράξη τα βήματα φιλελεύθερης μεταρρύθμισης της ποινικής νομοθεσίας των προηγούμενων ετών και την αποποινικοποίηση των μικρών αδικημάτων.

δ) Η επαναφορά της μετατροπής της ποινής σε χρήμα επιβεβαιώνει την αποτυχία των πειραμάτων για εναλλακτικούς τρόπους θέσπισης ποινής, π.χ. κοινωφελής εργασία, που δεν λειτουργεί, και επισφραγίζει για άλλη μια φορά ότι η δικονομική μεταχείριση των δραστών και η πραγματική έκτιση της ποινής τους ή όχι θα εξαρτάται από την οικονομική τους κατάσταση.

ε) Και βέβαια συμβάλλουν στη συμφόρηση των φυλακών αντί για το αντίθετο.

- Αύξηση του ανωτάτου ορίου κάθειρξης για κακουργήματα από τα 15 στα 20 έτη.

- Αύξηση του ανωτάτου ορίου κάθειρξης επί συρροής κακουργημάτων στα 25 έτη (από 20)

και επί συρροής πλημμελημάτων στα 10 έτη (από 8).

Πρόκειται για ένα απροκάλυπτο λαϊκιστικό πισωγύρισμα χωρίς αιτιολόγηση τεκμηριωμένη με εγκληματολογικές αναλύσεις και στατιστικά δεδομένα σε τι θα μειώσει την εγκληματικότητα και είναι ίσως η πρώτη φορά στην ποινική νομοθετική ιστορία της χώρας που τα ανώτατα όρια ποινών κάθειρξης αυξάνονται αντί να μειώνονται. Είναι η έκφραση της συλλογικής ευθύνης και νομοθετικής τιμωρίας με πρόσχημα τις μεμονωμένες παραβατικές συμπεριφορές ορισμένων πρώην κρατούμενων.

- Αυστηροποίηση των προϋποθέσεων υφ' όρον απόλυσης. Πλέον θα εναπόκειται στην ουσιαστική κρίση του δικαστικού συμβουλίου ανάλογα με την επικινδυνότητα του εγκλήματος και τα ατομικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά του δράστη, ανεξαρτήτως τυπικών προϋποθέσεων συμπλήρωσης χρόνου κράτησης.

Η αυστηροποίηση των προϋποθέσεων της υφ' όρον απόλυσης έρχεται να προστεθεί στις διαδοχικές νομοθετικές παρεμβάσεις οι οποίες θεσπίστηκαν με τα άρθρα 17 - 25 ν. 4855/2021, ενώ η εξαγγελλόμενη αυστηροποίηση εκπέμπει μήνυμα χειροτέρευσης των όρων απόλυσης. Και αυτό διότι δεν συγκεκριμενοποιεί κανένα κριτήριο : Αναφέρει μεν την επικινδυνότητα του εγκλήματος και τα ατομικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά του δράστη ως κριτήριο που λαμβάνεται υπόψη, πλην όμως :

α) Η μεν επικινδυνότητα του εγκλήματος έχει κριθεί, αξιολογηθεί και τιμωρηθεί από την επιλογή της εκτιμώμενης ποινής που έχει επιβάλει το Δικαστήριο και δεν είναι επιτρεπτό ο σωφρονιστικός νομοθέτης να επεμβαίνει σε αυτήν και ουσιαστικά να την επαυξάνει ή να την αυστηροποιεί.

β) Και αφετέρου τα ατομικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά του δράστη αποτελούν μια αόριστη έννοια σε σχέση με την συγκεκριμένη που προβλέπει το ισχύον άρθρο 106 Π.Κ., σύμφωνα με το οποίο η απόλυση υπό όρο μπορεί να μη χορηγηθεί, αν κριθεί με ειδική αιτιολογία ότι η διαγωγή του καταδικασθέντος κατά την έκτιση της ποινής του καθιστά αναγκαία την συνέχιση της κράτησης του, για να αποτραπεί η τέλεση από αυτόν νέων αξιοποιούνων πράξεων. Μόνη η αναιτιολόγητη επίκληση πειθαρχικού παραπτώματος κατά την έκτιση της ποινής δεν αρκεί για την μη χορήγηση της απόλυσης.

Η διάταξη λοιπόν αυτή του ισχύοντος άρθρου 106 Π.Κ, η οποία καθιερώνει ως κανόνα την απόλυση και προϋποθέτει για την εφαρμογή της εξαίρεσης συγκεκριμένα κριτήρια, προφανώς θα αντικατασταθεί, και η αοριστία, δηλαδή η αυθαιρεσία, θα κυριαρχήσει και θα

γίνει ο κανόνας.

- Άμεση εκδίκαση, χωρίς τήρηση της χρονοβόρας ενδιάμεσης διαδικασίας των συμβουλίων, των κοινώς επικίνδυνων κακουργημάτων (εμπρησμός δάσους, διατάραξη ασφάλειας συγκοινωνιών) και κακουργημάτων ειδικών ποινικών νόμων.

Η κατάργηση της ενδιάμεσης διαδικασίας των Συμβουλίων για τα κακουργήματα αυτά είναι μια πολλοστή κλιμάκωση στην συνολική σχεδόν κατάργηση της ενδιάμεσης διαδικασίας που έχει επιδράσει διαδοχικά στον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας κυρίως τα τελευταία τριάντα χρόνια, με αποτέλεσμα:

α) Την συμφόρηση των ακροατηρίων από δεκάδες χιλιάδες ποινικές δίκες που, αν είχαν αξιολογηθεί στο στάδιο της ενδιάμεσης διαδικασίας από τα δικαστικά συμβούλια θα είχαν καταλήξει σε απαλλακτικές κρίσεις,

β) Την κατάργηση των δικονομικών εγγυήσεων και δικαιωμάτων των διαδίκων, αφού γενικεύεται η απευθείας παραπομπή στις περισσότερες δίκες και η κατάργηση της αξιολόγησης της δικογραφίας που σχηματίστηκε κατά την προδικασία από τα αρμόδια Δικαστικά Συμβούλια,

Αλλά είναι και εντυπωσιακή η επιλεκτικότητα των ποινικών υποθέσεων για τις οποίες προβλέπεται αυτή η fast-track διαδικασία.

Άλλο τόσο ανησυχητική είναι και η αοριστία των «κακουργημάτων ειδικών ποινικών νόμων» για τα οποία θα προβλεφθεί η απευθείας παραπομπή σε δίκη χωρίς ενδιάμεση διαδικασία.

Για κακουργήματα πρόκειται, δηλαδή για ποινές 5-15 (μάλλον 5-20 ή και - 25 χρόνια κάθειρξης), δεν είναι πλημμελήματα του Μονομελούς !!! Οφείλουν να είναι πιο συγκεκριμένοι στις εξαγγελίες τους και όχι να ετοιμάζουν αιφνιδιασμούς.

Η κυβέρνηση νομίζει ότι με αυτόν τον τρόπο θα καταπραΰνει την λαϊκή οργή για τους εμπρησμούς των δασών, το δυστύχημα στα Τέμπη και όλες τις απίθανες καταστροφές που αντιμετωπίσαμε τους τελευταίους μήνες, που όμως όλες οφείλονται στην προτεραιότητα του κέρδους, τις ιδιωτικοποιήσεις, τις περικοπές για να πληρώνεται το μνημονιακό χρέος. Εξαιτίας αυτών υφίσταται η ελλιπής λειτουργία των κρατικών οργάνων και οι ανεπαρκείς υποδομές αφού δεν επαρκεί η χρηματοδότηση για την αποτροπή των κινδύνων αυτών. Και ο κόσμος τα καταλαβαίνει, δεν μασάει την προπαγάνδα της.

- Αυστηροποίηση της ποινής και απαγόρευση κάθε μορφής αναστολής ή μετατροπής της ποινής για το αδίκημα του εμπρησμού δάσους.

Ο αποπροσανατολισμός κλιμακώνεται στο απόγειο, με την αυστηροποίηση των ποινών για το αδίκημα του εμπρησμού δάσους και κάθε μορφής αναστολής ή μετατροπής (δεν διευκρινίζεται καν εάν αυτή η απαγόρευση αναστολής ή μετατροπής αφορά και για το εξ αμελείας τελεσθέν αδίκημα του εμπρησμού δάσους), την στιγμή κατά την οποία τα ελάχιστα στατιστικά στοιχεία που βγαίνουν στην επιφάνεια αναδεικνύουν ότι ελάχιστες είναι οι περιπτώσεις δασικών πυρκαγιών που οφείλονται σε εμπρησμούς από πρόθεση, ενώ η συντριπτική πλειοψηφία των περισσότερων οφείλεται σε έλλειψη μέτρων δασοπροστασίας και δασοπυρόσβεσης, ελλειπείς προϋπολογισμούς και ελλιπή καθαρισμό των δασών. Είναι γνωστό π.χ. ότι στην Δαδιά, που κάηκε φέτος, δεν είχαν καν απομακρυνθεί τα υπολείμματα της περσινής δασικής πυρκαγιάς, δεν είχαν ανοίξει δρόμοι – δίοδοι δασοπυρόσβεσης, ενώ είναι γνωστή η κατάσταση του πυροσβεστικού στόλου και της κακής συντήρησης του που οδήγησε και σε θανατηφόρα ατυχήματα το καλοκαίρι 2023. Ωστόσο, η κυβέρνηση αντί να αναλαμβάνει τις ευθύνες της και να προσανατολίζει τις χρηματοδοτήσεις της στην κατεύθυνση αυτή, κατασκευάζει ανεμόμυλους και βρίσκει ευκαιρία για να ανοίγει τον δρόμο για την γενικότερη αυστηροποίηση των ποινών του Ποινικού Κώδικα.

Με πρόσφατο σχετικά δικό της νόμο (άρθρο 46 ν. 4855/2021) έχει ήδη αυστηροποιηθεί η προβλεπόμενη ποινή εμπρησμού δασών. Αν ο τωρινός νόμος αποτελεί την επικοινωνιακή απάντηση της κυβέρνησης στον εμπρησμό της Δαδιάς, ο ν. 4855/2021 είχε ως αντίστοιχο στόχο την διασκέδαση της κατακραυγής για τις πυρκαγιές στην Βόρεια Εύβοια.

- Πρόβλεψη επιβολής παρεπόμενης ποινής δήμευσης περιουσίας του καταδικασθέντος εμπρηστή, ανάλογης με το μέγεθος και την αξία της βλάβης.

Όσο για την παρεπόμενη ποινή της δήμευσης περιουσίας κάθε καταδικασθέντος εμπρηστή, θα ήταν πολύ ενδιαφέρον να αναδειχθεί πόσοι είναι εκείνοι οι πλούσιοι που έχουν ως χόμπι να πραγματοποιούν εμπρησμούς δασών, ώστε πανικοβαλλόμενοι από τον κίνδυνο δήμευσης της περιουσίας τους να αποτραπούν. Το μέτρο της δήμευσης θα είχε ενδιαφέρον σε άλλες περιπτώσεις, π.χ. καταδίκη για μη καταβολή αποδοχών εργαζομένων σε βάρος του εργοδότη, κακόβουλη παράβαση υποχρέωσης διατροφής κλπ.

Ή σε πιο βαριές περιπτώσεις σε πρόκληση πλημμύρας σε βάρος κατασκευαστικών εταιριών από πραγματοποιούμενα μεγάλα έργα. Στην προκειμένη περίπτωση, είναι για το θεαθήναι.

- Ποινικοποίηση με αυστηρές κυρώσεις των προπαρασκευαστικών πράξεων εμπρησμού δηλ. της κατοχής εμπρηστικών υλών ή αντικειμένων με σκοπό την προετοιμασία διάπραξης εμπρησμού δάσους (ποινή μη αναστελλόμενη μη μετατρέπόμενη).

Η ποινικοποίηση με αυστηρές κυρώσεις των προπαρασκευαστικών πράξεων εμπρησμού, δηλαδή κατοχής εμπρηστικών υλών ή αντικειμένων με σκοπό την προετοιμασία διάπραξης εμπρησμού δάσους (ποινή μη αναστελλόμενη ή μετατρέπόμενη) προσθέτει ακόμα ένα βήμα στην κατακρήμνιση της ασφάλειας δικαίου, καθώς ποινικοποιεί απλές προπαρασκευαστικές πράξεις οι οποίες δεν επαρκούν για να συγκροτούν αρχή τέλεσης οποιουδήποτε αδικήματος και είναι κατά πάγια παραδοχή της θεωρίας και της νομολογίας ατιμώρητες και ανοίγει έναν ευρύτατο δρόμο για τεράστιες αστυνομικές σκευωρίες και δικονομικές αυθαιρεσίες.

Ήδη η κατοχή εμπρηστικών υλών (έννοιας αόριστης και προβληματικής, περισσότερο ακόμα και από αυτήν των εκρηκτικών υλών για τις οποίες ο Αρειος Πάγος διεκδικεί με τη νομολογία του πεισματικά ρόλο πραγματογνώμονα) έχει προβλεφθεί στο άρθρο 272 Π.Κ., όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 49 ν.4855/2021, και τιμωρείται σε βαθμό πλημμελήματος με φυλάκιση τριών έως πέντε ετών ή κακουργήματος ανάλογα με τις περιστάσεις υπό τις οποίες έχει διεξαχθεί

- Πρόβλεψη αξιοποίησης, με ποινή φυλάκισης μέχρι ένα έτος, για το αδίκημα της μη συμμόρφωσης των υποχρέων με διατάξεις λήψης μέτρων πυροπροστασίας όταν η παράλειψη αυτή συμβάλλει ουσιωδώς στην εξάπλωση της πυρκαγιάς.

Το νομοσχέδιο του Υπουργείου Δικαιοσύνης προβλέπει βέβαια αξιοποίηση (ήταν πταίσμα πριν την θέσπιση του ν. Π.Κ. - π.Π.Κ. 433) για το αδίκημα της μη συμμόρφωσης των υποχρέων με διατάξεις λήψης μέτρων πυροπροστασίας, όταν η παράλειψη αυτή συμβάλλει ουσιωδώς στην εξάπλωση της πυρκαγιάς με ποινή φυλάκισης μέχρι ένα έτος.

Εδώ είμαστε υποχρεωμένοι να διατυπώσουμε δύο παρατηρήσεις που αποκαλύπτουν την υποκρισία και τις αντιφάσεις των κυβερνητικών εξαγγελιών :

α) Σε αντίθεση με την φιλοσοφία του ν. 4855/2021, ο οποίος μετέτρεψε όλα τα κοινώς επικίνδυνα αδικήματα σε αδικήματα αφηρημένης διακινδύνευσης, που δηλαδή στοιχειοθετούνται χωρίς η αποδιδόμενη πράξη να έχει προκαλέσει συγκεκριμένο αποτέλεσμα, εδώ απαιτείται να επέλθει όχι απλώς συγκεκριμένη διακινδύνευση, αλλά και ποιοτικά σημαντικό αποτέλεσμα, η απειλούμενη παράλειψη δηλαδή να έχει συμβάλει ουσιωδώς στην εξάπλωση της πυρκαγιάς για να είναι αξιοποινή.

β) Και παρά το γεγονός ότι οι πράξεις αυτές, ακόμα και όταν έχουν συμβάλει ουσιωδώς στην εξάπλωση της πυρκαγιάς, έχουν προκαλέσει αποδεδειγμένα τεράστια κοινωνική, οικονομική και περιβαλλοντική ζημιά, η απειλούμενη ποινή μέχρι ενός έτους είναι τουλάχιστον αστεία σε σχέση με τις ποινές που προβλέπονται παραπάνω.

Πρόκειται για μια διάταξη, η οποία σε αντίθεση με τις κακουργηματικές που κυνηγούν ανεμόμυλους, προστατεύει τους πραγματικούς υπεύθυνους των δασικών πυρκαγιών μεταξύ των οποίων μπορεί να είναι Περιφερειάρχες, Δήμαρχοι, ανώτατοι κρατικοί υπάλληλοι κλπ, ιδίως για τις περιπτώσεις μη συντήρησης δασών που προαναφέρθηκαν.

Τους τυποποιεί προνομιούχο αδίκημα στα μέτρα τους και τους χαϊδεύει με την απειλούμενη ποινή.

- Αύξηση του ελάχιστου ορίου ποινής για την αξιόποινη πράξη της ανθρωποκτονίας εξ αμελείας στα δύο έτη

Η αύξηση του ελάχιστου ορίου ποινής για την αξιόποινη πράξη της ανθρωποκτονίας εξ αμελείας στα δύο έτη ανεβάζει το από χρόνια ισχύον ελάχιστο όριο ποινής των τριών μηνών (άρθρ. 302 ΠΚ). Στη συνείδηση του διαχρονικού Έλληνα νομοθέτη η ποινική απαξία της εξ αμελείας ανθρωποκτονίας (3 μήνες έως 5 χρόνια) ήταν ίση με την έκδοση ακάλυπτης επιταγής που η απειλή τιμώρησής της ήταν ίδια (άρθρο 79 παρ. 1 ν. 5960/1933, εκτός αν ήταν κατ'επάγγελμα εκδότης ακάλυπτων επιταγών, οπότε (παρ. 2) η ελάχιστη ποινή του ξεκινούσε από τους 12 μήνες. Και η κλιμάκωση αυτής σε συσχετισμό με άλλα αδικήματα, π.χ. για την παράβαση του άρθρου 66 ν.2121/1993 περί πνευματικής ιδιοκτησίας π.χ. όταν κάποιος επαγγελματίας λειτουργεί μουσική στο κατάστημα του χωρίς άδεια της αρμόδιας εταιρείας πνευματικών δικαιωμάτων ελάχιστη ποινή φυλάκισης δώδεκα μηνών είναι εύγλωττη. Βεβαίως τα συγκρινόμενα αδικήματα τελούνται εκ δόλου. Αλλά υπάρχουν και άλλα εξ αμελείας τιμωρούμενα με μεγαλύτερο ελάχιστο όριο ποινής από την ανθρωποκτονία εξ αμελείας στο σημερινό Π.Κ. εξ αμελείας πυρκαγιά δάσους άρθρου 265 παρ. 2 ν. Π.Κ, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με το άρθρο 46 ν. 4855/2021, ενώ στον π.Π.Κ. το ίδιο αδίκημα απειλούνταν με ελάχιστη ποινή δύο ετών αλλά και η διακύμανση των ποινών των συναφών εξ αμελείας αδικημάτων της πλημύρας π. Π.Κ. 269,, έκρηξης π. Π.Κ. 271 άρσης ασφαλιστικών εγκαταστάσεων π.Π.Κ. 276, ναυαγίου π. Π.Κ. 278, δηλητηρίασης π.Π.Κ. 280 ήταν σχεδόν ίδια, αφού το ελάχιστο όριό της ήταν απεριορίστο (10 μέρες συνεπώς), ενώ το μέγιστο ίδιο με την εξ αμελείας ανθρωποκτονία (5 χρόνια).

Το γεγονός λοιπόν ότι όλες αυτές τις δεκαετίες που η ανθρωποκτονία από αμέλεια

τιμωρείται με πλαίσιο τρεις μήνες έως πέντε χρόνια, ειδικές ποινικές διατάξεις νόμων για αδικήματα όπως το παραπάνω και πολλά άλλα προβλέπουν πολλαπλάσια ελάχιστα όρια ποινών δείχνει τον προσανατολισμό του ποινικού νομοθέτη για την εξυπηρέτηση συγκεκριμένων οικονομικών συμφερόντων που τον αποκαλύπτουν ότι τα προστατεύει περισσότερο από την ανθρώπινη ζωή. Ωστόσο, η απαιτούμενη εξίσωση δεν μπορεί να γίνεται με τις ποινές προς τα πάνω. Και γίνεται στο προκείμενο νομοσχέδιο για να δείξει το δήθεν ενδιαφέρον για την αξία της ανθρώπινης ζωής απλά για να νομιμοποιήσει τη γενικότερη αυστηροποίηση.

- Κατάργηση Πενταμελούς Εφετείου Κακουργημάτων και ενίσχυση της αρμοδιότητας Μονομελούς Πλημμελειοδικείου και Μονομελούς Εφετείου με σκοπό την αποδέσμευση δικαστών και την παράλληλη αξιοποίηση τους σε άλλες δίκες. Οι εφέσεις κατά αποφάσεων Τριμελούς Εφετείου θα εκδικάζονται επίσης από Τριμελές Εφετείο, που όμως θα συγκροτείται από αρχαιότερους στην ιεραρχία δικαστές.

Η κατάργηση του Πενταμελούς Εφετείου Κακουργημάτων και γενικά η ενίσχυση της αρμοδιότητας του Μονομελούς Πλημμελειοδικείου και Μονομελούς Εφετείου και όλα τα μονομελή δικαστήρια συνιστούν νομιμοποίηση της δικαστικής αυθαιρεσίας, Η Ν.Δ. συνεχίζει στον δρόμο του ν. 3994/2011, ο οποίος καθιέρωσε για πρώτη φορά τα ...Μονομελή Εφετεία Κακουργημάτων κυρίως για να αντιμετωπίσει τις μνημονιακές ανάγκες περικοπών των δαπανών για μισθοδοσία δικαστών, καθιστώντας την εξαίρεση, τα Μονομελή δηλαδή δικαστήρια, ως κανόνα αφενός στις αστικές δίκες και, δεύτερον, καθιερώνοντας τα για πρώτη φορά στα ποινικά κακουργήματα.

Ήδη τα Μονομελή Πλημμελειοδικεία έχουν όλο και πιο ενισχυμένες αρμοδιότητες, αφού δικάζουν όλα τα αδικήματα που απειλούνται με ποινή φυλάκισης έως τριών ετών (άρθ. 115 ΚΠοινΔ), ενώ τα Μονομελή Εφετεία δικάζουν όλες τις διακεκριμένες κλοπές, ληστείες, ναρκωτικά πλην ισοβίων, δασικά, μετανάστευση κλπ (άρθ. 110 ΚΠοινΔ). Άρα πόση ακόμα ενίσχυση και γιατί;

Ακόμα, η πέρα από κάθε δικονομική φαντασία εκδίκαση των εφέσεων κατά αποφάσεων Τριμελούς Εφετείου από άλλο ισομελές και ομοιόβαθμο δικαστήριο, πάλι από Τριμελές Εφετείο που θα συγκροτείται από αρχαιότερους δικαστές συνιστά ουσιαστικά κατάργηση του δεύτερου βαθμού δικαιοδοσίας και της ιεραρχικής κλιμάκωσης των δικαστηρίων που κρίνουν σε δεύτερο βαθμό κατόπιν άσκησης ενδίκων μέσων την υπόθεση. Φαιδρότητες τέτοιου είδους είναι αμφίβολο αν είναι ανεκτές από την Ε.Σ.Δ.Α. και το Σύνταγμα.

Ποινική διαπραγμάτευση με πρωτοβουλία του Εισαγγελέα, όταν το κρίνει σκόπιμο από τα στοιχεία της δικογραφίας.

Πραγματικά ανάξιο σχολιασμού, ασκήσεις επί χάρτου!

-Υψηλά χρηματικά πρόστιμα για τους δικομανείς και όσους με δόλιες και προφανώς αβάσιμες μηνύσεις απασχολούν ασκόπως τον μηχανισμό απονομής της δικαιοσύνης.

Η πρόβλεψη υψηλών χρηματικών προστίμων για τους δικομανείς αναπαράγει στο διηνεκές τον μύθο της δικομανίας των Ελλήνων που καλλιεργεί όλες οι κυβερνήσεις για να δικαιολογούν την αδυναμία ανταπόκρισης στις ανάγκες λειτουργίας των δικαστηρίων, τα οποία αντιμετωπίζουν κυρίως ως πηγή εσόδων, χωρίς βέβαια να τα χρηματοδοτούν με την ανάλογη ανταποδοτικότητα, ώστε να μπορούν να επιτελούν τον προορισμό τους.

Τα δικαστήρια στην Ελλάδα δεν εκπληρώνουν τον ρόλο της υλοποίησης της συνταγματικής επιταγής για έννομη και δικαστική προστασία των πολιτών, εξαιτίας των πολιτικών και νομοθετικών επιλογών των κυβερνήσεων, του υψηλότατου κόστους και των πολλών διαδικαστικών δυσχερειών πρόσβασης στην απονομή δικαιοσύνης, ενώ κυρίαρχος ρόλος τους είναι ρόλος τους ως μηχανισμού εξουσίας και καταστολής. Θα άξιζε τον κόπο το Υπουργείο Δικαιοσύνης να εμφανίσει (αμφιβάλλουμε αν διαθέτει τέτοιες επεξεργασίες αν και θα έπρεπε) στατιστικά στοιχεία από τα οποία να προκύπτει ποιος αριθμός και ποιο ποσοστό από τις ετησίως σχηματιζόμενες δικογραφίες στις Εισαγγελίες της χώρας αποτελούν προϊόν έγκλησης (και πόσες από αυτές τις εγκλήσεις είναι τόσο αβάσιμες καταφανώς, ώστε να χαρακτηρίζονται οι μηνυτές ως δικομανείς) και πόσες είναι αυτεπαγγέλτως σχηματιζόμενες, άρα δηλαδή οφείλονται στηνδικομανία του νομοθέτη. Γιατί εμείς από την καθημερινή μας εμπειρία και τις παραστάσεις στα δικαστήρια κρίνουμε ότι ένα ποσοστό μικρότερο του 10% από τις υποθέσεις που απασχολούν τα ακροατήρια οφείλονται σε ιδιωτικές αντιδικίες, και είναι ελάχιστες οι δίκες στις οποίες παρίστανται συνήγοροι υποστήριξης κατηγορίας, ιδίως σε πλημμελήματα (συνήθως σε συκοφαντικές δυσφημήσεις και σωματικές βλάβες τα βλέπουμε αυτά), ενώ στις περισσότερες δίκες δεν παρίσταται πολιτική αγωγή. Εχουμε και εδώ έκφραση συλλογικής ευθύνης και στην ουσία αποθάρρυνση πρόσβασης στην έννομη προστασία. Ποιος άραγε είναι ο ορισμός του δικομανούς που φιλοδοξεί να φιλοξενηθεί και σε νομοθετικά κείμενα και πως θα αποδεικνύεται για να αποτελέσει το κριτήριο επιβολής του προστίμου;

Ο ελληνικός λαός δεν είναι εριστικός και δικομανής, όπως οι κυβερνήσεις θέλουν να τον παριστάνουν για να δικαιολογούν την έλλειψη διάθεσης πολιτικής βούλησης και πόρων να

λειτουργήσουν τα δικαστήρια όπως επιτάσσει το Σύνταγμα. Ούτε ορέγεται να πληρώνει παράβολα και δικηγόρους, ούτε να διακινδυνεύει αμφίβολης έκβασης και σε κάθε περίπτωση οικονομικά ζημιολόγους δίκες.

Εξάλλου, ο Κώδικας Ποινικής Δικονομίας προβλέπει (άρθρο 580) την δυνατότητα επιδίκασης εξόδων σε βάρος μηνυτή ο οποίος καταφανώς ψεύδεται, αλλά και άλλες παρεμφερείς διατάξεις (άρθρα 576, 577, 578, 582 και 583), δεδομένου ότι η χρήση της Δικαιοσύνης ως εισπρακτικού μηχανισμού, την οποία τώρα επιχειρεί, δεν είναι κάτι πρωτόγνωρο στη νομοθετική πρακτική των προηγούμενων κυβερνήσεων.

ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΟΥΓΙΑ ...ΜΙΣΟΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΔΙΚΗΓΟΡΟΥΣ

- Περιορισμός των αναβολών από κάθε αιτία στη μία και πρόβλεψη παράβολου υπέρ δημοσίου (ύψους από 80 έως 200 ευρώ ανάλογα με την αρμοδιότητα του δικαστηρίου), για την ενίσχυση των υποδομών της δικαιοσύνης, όταν το αίτημα αναβολής αφορά παράλληλη επαγγελματική υποχρέωση συνηγόρου σε άλλη δίκη.

Ο περιορισμός των αναβολών από κάθε αιτία στην μία είναι άλλη μία πολλαπλή προσπάθεια στραγγαλισμού του δικαιώματος στην υπεράσπιση (έχει επιχειρηθεί ξανά με τους νόμους 4055/2012 – άρθρο 33, αλλά και πρόσφατα με το άρθρο 41 του ν. 4947/2022, το οποίο στραγγαλίζει το σχετικό δικαίωμα, ιδίως σε πολυπρόσωπες δίκες.

Κατ' αποτέλεσμα, η απόρριψη μιας αναβολής ποινικής υπόθεσης πολύ απλά θα εκτοπίσει από το ωράριο και θα οδηγήσει σε αναβολή λόγω ωραρίου κάποια άλλη που θα δικαζόταν στην θέση της από τα μόνιμα φορτωμένα πινάκια των δικαστηρίων. Συνεπώς δεν συμβάλει συνολικά στην επιτάχυνση των δικών, αν υποτεθεί ότι η επιτάχυνση είναι πανθομολογούμενη αναγκαιότητα, πράγμα συζητήσιμο.

Συνιστά όμως και πολλοστή ένδειξη κοινωνικού μίσους, έλλειψη σεβασμού, περιφρόνηση και εκδίκηση απέναντι στους δικηγόρους, που μόνο για την διάταξη αυτή θα είχαν λόγο να συνεχίσουν επ' αόριστον την αποχή που πραγματοποιούμε αυτήν την περίοδο για το φορολογικό νομοσχέδιο. Κάθε εξουσία απεχθάνεται την υπερασπιστική δικηγορία γιατί είναι εχθρός της αυθαιρεσίας της. Και η συγκεκριμένη εξουσία ιδίως αυτό τον καιρό το δείχνει με κάθε τρόπο. Θα μας ήθελε...ντελιβεράδες, αλλά δεν θα της κάνουμε τη χάρη!

Η ανάγκη ενίσχυσης των υποδομών της Δικαιοσύνης μπορεί να υπηρετηθεί με ορθολογικότερη χρήση των εσόδων που αποφέρει κάθε χρόνο στο κράτος, αντί αυτά να

σπαταλιώνονται σε άλλες προτεραιότητες.

Όσο για την πρόταση για παράβολο αναβολής 80 έως 200€ ανάλογα με την αρμοδιότητα του Δικαστηρίου σε περιπτώσεις αναβολών λόγω επαγγελματικών υποχρεώσεων του δικηγόρου θα είχε μια συζητήσιμη αξία εάν προβλεπόταν με αμοιβαιότητα, δηλαδή κάθε δικηγόρος του οποίου η υπόθεση αναβάλλεται ή διακόπτεται λόγω ωραρίου να δικαιούται να λαμβάνει το ίδιο ποσό για κάθε μέρα που χάνει. Και τότε να δούμε ποιος θα ήταν κερδισμένος. Αλλά σιγά που το Υπουργείο Δικαιοσύνης θα είχε τέτοια γαλαντομία. Εδώ αφήνει απλήρωτους τους συνηγόρους νομικής βοήθειας και τους διερμηνείς για μήνες και χρόνια !

- Πρόβλεψη εξέτασης με τεχνολογικά μέσα. Οποιαδήποτε κατάθεση, όπως μάρτυρα, πραγματογνώμονα, τεχνικού συμβούλου, διερμηνέα ή διαδίκου, ανωμοτί εξηγήσεις ή απολογία κατηγορουμένου, μπορεί να διεξαχθεί με τη χρήση τεχνολογικών μέσων, χωρίς τη φυσική παρουσία του προσώπου, όταν υπάρχει σοβαρό κώλυμα εμφάνισης ή κίνδυνος από την αναβολή ή για την ασφαλή διεξαγωγή της διαδικασίας.

Η πρόβλεψη εξέτασης των διαδίκων με τεχνολογικά μέσα συνιστά παραβίαση της αρχής της αμεσότητας της δίκης και του αδιάβλητου της εξέτασης τους. Κατά συνέπεια, δεν είναι δυνατό να γενικεύεται και να γίνεται κανόνας αντί για εξαίρεση, ενώ είναι απορίας άξιο για ποιο λόγο κλιμακώνεται η θέσπιση της την στιγμή κατά την οποία και σήμερα ακόμα που αυτό προβλέπεται και σε ορισμένες δικαστικές αίθουσες έχουν εγκατασταθεί σχετικές οθόνες, δεν λειτουργεί.

- Αυστηροποίηση ποινών που αφορούν διάπραξη ενδοοικογενειακής βίας εις βάρος αλλά και ενώπιον ανηλίκου.

- Παροχή κινήτρων αλλά και υποχρέωση των επαγγελματιών (λ.χ κοινωνικοί λειτουργοί, ψυχολόγοι, ιατροί, εκπαιδευτικοί) ν' αναφέρουν αμελλητί κάθε περίπτωση ενδοοικογενειακής βίας ενώ λαμβάνεται ειδική μέριμνα για τα θύματα μέσω ατομικής αξιολόγησης τους και διαχείρισης του κινδύνου επανάληψης της βίας και δευτερογενούς θυματοποίησης.

Όσον αφορά τα αδικήματα ενδοοικογενειακής βίας, η αόριστα εξαγγελλλόμενη αυστηροποίηση των ποινών δεν επιτρέπει περιθώρια συγκεκριμένης συζήτησης. Κατά τη γνώμη μου είναι σαφώς αναγκαία η λήψη ουσιαστικών και αυστηρών ποινικών μέτρων αντιμετώπισης της έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας, όπως και η κατάργηση της δυνατότητας ανάκλησης της ποινικής δίωξης βιαστών που καθιστά την πράξη αυτή

αντικείμενο συναλλαγής μεταξύ οικονομικά εύπορου θύτη και θύματος. Εκτός αυτού απαιτούνται, πέρα από τις ποινές και κοινωνικές υπηρεσίες για τα θύματα, δηλαδή δομές φιλοξενίας, ψυχολογικής στήριξης και εκτεταμένης νομικής βοήθειας, δηλαδή οικονομικές παροχές που δεν διατίθενται. Συνεπώς, και η εξαγγελία αυτή τίθεται απλώς και μόνο για να ικανοποιήσει το κοινό περί δικαίου αίσθημα από την ραγδαία αύξηση των σεξιστικών και ενδοοικογενειακών και έμφυλων εγκλημάτων, για τα οποία δεν υπάρχει πράγματι αποτελεσματική ούτε αστυνομική, ούτε νομοθετική αντιμετώπιση. Το μαστίγιο θέλει και το καρότο του.

Το δημοκρατικό κίνημα, νομικών και μη, επωμίζεται άλλο ένα βαρύ φορτίο μπροστά του, όπως είναι η αποτροπή ψήφισης και αυτής της δήθεν μεταρρύθμισης. Και αυτό επαυξάνεται από το γεγονός ότι, ιδίως μετά τις τελευταίες βουλευτικές (όχι πάντως και τις δημοτικές) εκλογές, την αποσύνθεση του ΣΥΡΙΖΑ και την ταύτιση των συστημικών κομμάτων με την πολιτική της η κυβέρνηση της Ν.Δ. δεν αισθάνεται απέναντί της κανέναν αντίπαλο εκτός από τον κόσμο που απεργεί και διαδηλώνει.

Ας την κάνουμε να τον αισθανθεί !

Αθήνα, 29.11.2023
Κώστας Παπαδάκης